

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

για νέους και γυναίκες
με αναπηρία

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση:

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)

Κεντρικά γραφεία: Ελ. Βενιζέλου 236, Τ.Κ. 163 41, Ηλιούπολη

Τηλ.210 9949837, e-mail: esaea@otenet.gr,

www.esamea.gr, www.paratiritirioanapirias.gr

Αθήνα, 2019

Η παρούσα έκδοση συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό ταμείο) στο πλαίσιο της Πράξης «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» που εντάσσεται στους Άξονες Προτεραιότητας: 1 «Συστημικές Παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και της πρόνοιας», 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας» και 5 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020»

ISBN παρούσας έκδοσης (e-book PDF): 978-618-5124-29-8

ISBN πρωτότυπης έκδοσης (έντυπο βιβλίο): 978-618-5124-10-6

Επιμέλεια εντύπου:

eIKONA
ΚοιΣΠΕ Αθηνών

Κοι.Σ.Π.Ε. ΑΘΗΝΩΝ «Η ΕΙΚΟΝΑ»

Μεσογείων 154, Αθήνα 11527

Τηλ.: 210 7473951, Fax: 210 7474072

e-mail: koispeeikona@outlook.com.gr

Παραγωγή Προσβάσιμης Έκδοσης PDF:

infalia

INFALIA PC

ΒΕΠΕ Θεσσαλονίκης (κτίριο Γ2), Πυλαία 55535

Τηλ.: 2310 365180, e-mail: info@infalia.com

Ιστοσελίδα: www.infalia.com

Περιεχόμενα

Πρόλογος	2
1. Οι έννοιες «επιχειρηματίας» και «επιχειρηματικότητα»	3
2. Άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας και άτομα με αναπηρία: πλεονεκτήματα, εμπόδια και προκλήσεις	3
3. Βασικά βήματα για να προχωρήσετε στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας	6
4. Δομές και προγράμματα συμβουλευτικής και εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα	6
5. Προγράμματα χρηματοδότησης επιχειρηματικότητας	7
5.1 Προγράμματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο	7
5.2 Προγράμματα σε εθνικό επίπεδο	8
6. Νεανική επιχειρηματικότητα	12
6.1 Προγράμματα ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας που υλοποιούνται από τον ΟΑΕΔ	12
6.2 Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)	13
6.3 Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Erasmus for young entrepreneurs» - Ανταλλαγές για νέους επιχειρηματίες	14
6.4 Θερινό Σχολείο Νεανικής Επιχειρηματικότητας («Youth Entrepreneurship Summer Program - YES») του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών	15
7. Γυναικεία επιχειρηματικότητα	15
7.1 Πρόγραμμα προώθησης της γυναικείας επιχειρηματικότητας	16
7.2 Φορείς στήριξης και προώθησης της γυναικείας επιχειρηματικότητας	16
8. Κοινωνική επιχειρηματικότητα	18
9. Δημιουργώντας τη δική σας επιχείρηση	20
9.1 Επιλογή επιχειρηματικής ιδέας και επιχειρηματικός σχεδιασμός	20
9.2 Πηγές χρηματοδότησης	22

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) αποτελεί τον επιστημονικό και ερευνητικό βραχίονα της Συνομοσπονδίας που ενδυναμώνει τη θεσμική ικανότητα του φορέα ως προς την αποτελεσματική προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στη χώρα. Το Παρατηρητήριο έχει ως σκοπό να παράγει έγκυρη πληροφόρηση, τεκμηρίωση και επιστημονική γνώση για τα θέματα

της αναπηρίας, και να συμβάλει στη διαμόρφωση πολιτικών που θα εξασφαλίσουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους. Προκειμένου να υπηρετήσει τον σκοπό του, το Παρατηρητήριο αναπτύσσει πολύπλευρες δράσεις επιστημονικής/ερευνητικής φύσης, δράσεις ενημέρωσης και συμβουλευτικής καθοδήγησης προς τους πολίτες με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, καθώς και ενέργειες δικτύωσης και δημοσιότητας.

Ο παρόν οδηγός (Π4.6) αποτελεί μέρος μια σειράς 5 σύντομων οδηγών που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Π.Ε. 4 του Υποέργου 1 «Σχεδιασμός και Λειτουργία του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας» της Πράξης «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», με συγχρηματοδότηση από την Ελλάδα και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ., έχοντας γνώση πρωτίστως των δυσκολιών και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους, ακόμα και στο στοιχειώδες επίπεδο της πληροφόρησης, ανέλαβε την πρωτοβουλία για την έκδοση αυτής της σειράς, φιλοδοξώντας οι συγκεκριμένοι οδηγοί να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία, τόσο για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους, όσο και για όλους και όλες που ενδιαφέρονται για θέματα αναπηρίας.

Ο οδηγός επιχειρηματικότητας, απευθύνεται κυρίως σε νέους/νέες και σε γυναίκες με αναπηρία ή χρόνιες παθήσεις, οι οποίοι βιώνουν πρόσθετα εμπόδια και δυσκολίες ως προς την εργασιακή τους ένταξη. Ο οδηγός εκπονήθηκε με σκοπό να παρέχει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τα υφιστάμενα εργαλεία στήριξης και χρηματοδότησης τα οποία μπορούν να αξιοποιήσουν οι νέοι και οι γυναίκες με αναπηρία που θέλουν να στραφούν στην επιχειρηματική δραστηριότητα, ως μια εναλλακτική επαγγελματική διαδρομή που έχει πλεονεκτήματα για τα άτομα με αναπηρία, αλλά θέτει και σοβαρές προκλήσεις, ειδικότερα στο ξεκίνημα της.

Στον οδηγό περιλαμβάνονται γενικές πληροφορίες για την επιχειρηματικότητα, τους φορείς που παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη, τα προγράμματα και τις πηγές χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, καθώς και τα βασικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσει κάποιος/α που ενδιαφέρεται να δημιουργήσει τη δική του/της επιχείρηση.

Ιωάννης Βαρδακαστάνης
Πρόεδρος Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)

1. Οι έννοιες «επιχειρηματίας» και «επιχειρηματικότητα»

Ως «επιχειρηματίας» νοείται το άτομο εκείνο που απασχολείται με την ίδρυση, λειτουργία και ανάπτυξη μιας επιχείρησης, η οποία του/της ανήκει ή στην οποία είναι βασικός επενδυτής. Επιχειρηματίας δεν είναι μόνο ο/η βιομήχανος ή ο/η εφοπλιστής/τρια αλλά και ο/η ιδιοκτήτης/τρια καφεενείου, συνεργείου αυτοκινήτων, ο/η αρχιτέκτονας που έχει δικό του/της τεχνικό γραφείο, ο/η κάθε τύπου ελεύθερος/η επαγγελματίας κ.λπ. Ως επιχειρηματίας νοείται και ο/η αυτοαπασχολούμενος/η. Η Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat) κάνει διάκριση μεταξύ δύο διαφορετικών τύπων επιχειρηματιών: ο/η «αυτοαπασχολούμενος/η» είναι αυτός/ή που δεν απασχολεί κανέναν, ενώ ο/η «εργοδότης/τρια» είναι αυτός/ή που απασχολεί τουλάχιστον έναν εργαζόμενο.

Η λέξη «επιχειρηματικότητα» προέρχεται από το ρήμα «επιχειρώ» που σημαίνει: *δοκιμάζω, αρχίζω κάποιο έργο, καταπιάνομαι με κάποια δραστηριότητα, ενεργώ με συγκεκριμένο τρόπο και στόχο, προσπαθώ να πετύχω κάτι*. Η ίδια η έννοια υποδηλώνει ή εμπεριέχει συμπεριφορές και δεξιότητες οι οποίες αφορούν στην πρωτοβουλία και την απόπειρα έναρξης μιας δραστηριότητας, στην οργάνωση και τη μεθόδευση των σχετικών ενεργειών, στην ύπαρξη κάποιου στόχου και στην κινητοποίηση προς την επίτευξή του. Επιπρόσθετα, ως επιχειρηματικότητα μπορεί να θεωρηθεί η σύλληψη και η εκτέλεση μιας ιδέας, η οποία μπορεί να επιφέρει κάποια προστιθέμενη αξία (π.χ. για το άτομο, την κοινωνία, την αγορά) με την αφιέρωση του απαραίτητου χρόνου, την καταβολή της ανάλογης προσπάθειας, την ανάληψη των οικονομικών, ψυχολογικών και κοινωνικών κινδύνων και τη διαχείριση των αντίστοιχων αποτελεσμάτων. Ο/Η επιχειρηματίας εν τέλει είναι εκείνος/η που συνδυάζει δημιουργικά και καινοτομικά τους συντελεστές της παραγωγής για να παράγει προϊόντα ή/και υπηρεσίες.

2. Άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας και άτομα με αναπηρία: πλεονεκτήματα, εμπόδια και προκλήσεις

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι που οδηγούν ένα άτομο στην απόφαση να δημιουργήσει τη δική του επιχείρηση. Μερικοί εξ' αυτών είναι οι εξής: δυσκολία εύρεσης μισθωτής εργασίας, δυσαρέσκεια λόγων των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά εργασίας στον ιδιωτικό τομέα (π.χ. αμοιβές, ωράρια εργασίας κ.λπ.), ανάγκη για προσωπική ικανοποίηση και αυτοπραγμάτωση, επιθυμία για ανεξαρτησία και αυτονομία, επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ή/και οικογενειακής ζωής, παρουσίαση κάποιας ευκαιρίας προς εκμετάλλευση για αυτοαπασχόληση ή άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η στροφή προς την επιχειρηματικότητα είναι μία επαγγελματική επιλογή που εμπεριέχει αρκετές προκλήσεις, αλλά και πολλά πλεονεκτήματα. Μερικά εξ' αυτών είναι τα εξής: **i)** συνιστά μια εναλλακτική λύση για άτομα με περιορισμένες ευκαιρίες απασχολησιμότητας, καθώς και για άτομα με γνώσεις, ικανότητες και ιδέες υψηλού επιπέδου, **ii)** αποτελεί μια ουσιαστική διέξοδο για εκείνα τα άτομα που η ανεξαρτησία και η δημιουργικότητα συνιστούν σημαντικές αξίες, **iii)** δίνει μεγαλύτερες δυνατότητες πρωτοβουλίας και ευελιξίας, **iv)** η πετυχημένη επιχειρηματικότητα παρέχει μεγαλύτερες οικονομικές απολαβές απ' ό,τι η μισθωτή εργασία, **v)** οι νέοι μπορούν να ασχοληθούν με προϊόντα και υπηρεσίες που απευθύνονται σε ομάδες παρόμοιας ηλικίας, καθώς και να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα της σύγχρονης τεχνολογίας που συνθήκως γνωρίζουν καλύτερα.

Ειδικότερα, όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, υπάρχουν και ορισμένοι πρόσθετοι λόγοι που ενισχύουν την πρόθεση ενός ατόμου να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα, και είναι οι εξής:

- η αδυναμία εύρεσης εργασίας λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης,
- η άνιση μεταχείριση και οι διακρίσεις στην απασχόληση (π.χ. συμπεριφορά εργοδοτών και εργαζομένων, ύψος αποδοχών κ.λπ.),
- η αναντιστοιχία μεταξύ των ικανοτήτων και προσδοκιών των ατόμων με αναπηρία με τις προσφερόμενες θέσεις εργασίας,
- η έλλειψη προσβασιμότητας στο εργασιακό περιβάλλον,
- η απροθυμία των εργοδοτών να προβούν στις απαραίτητες εύλογες προσαρμογές,
- η επιθυμία για ευέλικτες συνθήκες εργασίας (ωράριο, κ.λπ.).

Ταυτόχρονα, πληθώρα παραγόντων αποθαρρύνουν τα άτομα με αναπηρία από την ανάληψη ενός επιχειρηματικού σχεδίου. Σε γενικό επίπεδο, οι μεγάλες ελλείψεις της κοινωνίας σε όλο το πλέγμα των θεσμών και υποδομών που αφορούν τα άτομα με αναπηρία δημιουργούν ένα περιοριστικό πλαίσιο που εμποδίζει την ισότιμη συμμετοχή τους σε όλο το φάσμα των κοινωνικών δραστηριοτήτων, και συνακόλουθα στην ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Επιπλέον, η είσοδος των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο των επιχειρήσεων δυσχεραίνεται από πρόσθετους ανασταλτικούς παράγοντες όπως: οι υψηλότερες δαπάνες που απαιτούνται λόγω της αναπηρίας (εξοπλισμός, διευθέτηση εργονομικού χώρου εργασίας), το χαμηλότερο εισόδημα και η χαμηλή δανειοληπτική ικανότητα από το τραπεζικό σύστημα, η περιορισμένη απασχόληση των ατόμων με αναπηρία ως μισθωτών και η συνακόλουθη έλλειψη εμπειρίας, αλλά και η παραμονή εκτός αγοράς εργασίας λόγω αναπηρίας (θεραπεία, αποκατάσταση), τα εκπαιδευτικά εμπόδια που δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε κατάλληλη εκπαίδευση/κατάρτιση και, τέλος, οι σχετικά πιο περιορισμένες κοινωνικές σχέσεις λόγω κοινωνικού αποκλεισμού (το μεγαλύτερο εύρος των κοινωνικών σχέσεων/δικτύων ενός ατόμου αυξάνει και τις επιχειρηματικές του προοπτικές, π.χ. δυνατότητα ανάπτυξης πελατολογίου κ.ά.). Επιπροσθέτως, τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν, στις περισσότερες περιπτώσεις, και την περικοπή των επιδομάτων αναπηρίας σε περίπτωση απασχόλησης ή/και έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Είναι προφανές ότι οι περικοπές αυτές συνιστούν σοβαρό ανασταλτικό παράγοντα. Ιδιαίτερα στην περίπτωση της επιχειρηματικής δράσης που συνεπάγεται και οικονομικό ρίσκο, η απώλεια των επιδομάτων και της σύνταξης λειτουργεί ακόμα πιο αποτρεπτικά.

Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί η ανεπάρκεια του κράτους ως προς την υιοθέτηση «ενεργητικών» πολιτικών στήριξης της απασχόλησης, αυτοαπασχόλησης και επιχειρηματικότητας των ατόμων με αναπηρία, η οποία στην Ελλάδα συνδυάζεται με μια στρεβλή, προνοιακού χαρακτήρα, αντίληψη για τα άτομα με αναπηρία.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 «Εργασία και Απασχόληση» της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, η οποία κυρώθηκε από την ελληνική Βουλή με τον ν.4074/2012, καθιστώντας την πλέον μέρος του εθνικού θεσμικού μας πλαισίου, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν «να προάγουν τις ευκαιρίες για αυτοαπασχόληση, το επιχειρηματικό πνεύμα, την ανάπτυξη των συνεταιρισμών και την έναρξη ατομικών επιχειρήσεων».

Στη βάση όλων αυτών των εμποδίων βρίσκεται η κυρίαρχη, ακόμα και σήμερα, αντίληψη περί «ανικανότητας» των ατόμων με αναπηρία, η οποία αποτυπώνεται τόσο στις πράξεις όσο και στις «παραλήψεις» της κοινωνίας για ζητήματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία. Πιο συγκεκριμένα, η περιορισμένη αντίληψη για τις δυνατότητες συμμετοχής και προσφοράς των ατόμων με αναπηρία σε όλο το φάσμα της κοινωνικής ζωής (κοινωνία, οικονομία, πολιτισμός κ.λπ.) παράγει συμπεριφορές και

θεσμούς που αποκλείουν τα άτομα με αναπηρία, ενώ παράλληλα τροφοδοτούν μια στρεβλή, προνοιακή αντίληψη της αναπηρίας. Οι χαμηλές προσδοκίες και η προνοιακή αντίληψη αλληλο-τροφοδοτούνται. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και το ζήτημα της επιχειρηματικότητας. Οι χαμηλές προσδοκίες, αποτέλεσμα παθητικών πολιτικών, τροφοδοτούν με τη σειρά τους και αναπαράγουν τη μονομερή προνοιακή αντιμετώπιση σε βάρος των ενεργητικών πολιτικών. Είναι προφανές δε ότι σε πολλές περιπτώσεις, τα ίδια τα άτομα με αναπηρία, λόγω των βιωμάτων τους εντός μιας κοινωνίας που συστηματικά τα αποκλείει, αναπτύσσουν χαμηλές προσδοκίες για τον εαυτό τους και αποδέχονται τη θέση τους στο περιθώριο της κοινωνίας.

Ωστόσο, η πρόκληση για την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης είναι πραγματικά ελκυστική και σήμερα διαπιστώνουμε ότι όλο και περισσότερα άτομα με αναπηρία αναλαμβάνουν και υλοποιούν επιχειρηματικές ιδέες, διεκδικώντας παράλληλα ισότιμη θέση και ρόλο στην κοινωνία. Παρά λοιπόν τα εμπόδια και τις δυσκολίες, η επιχειρηματικότητα μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική διέξοδο και ευκαιρία για τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, καθώς:

- η επιχειρηματικότητα διευκολύνει την ένταξη στην αγορά εργασίας, όπου τα εμπόδια προσβασιμότητας, οι διακρίσεις, οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα δυσκολεύουν την εύρεση μισθωτής εργασίας,
- μέσω της επιχειρηματικής δραστηριότητας τα άτομα με αναπηρία έχουν την ευκαιρία να αναδείξουν τις ικανότητές τους και να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους,
- αυξάνεται η πιθανότητα να ασχοληθούν με το αντικείμενο που τα ενδιαφέρει και είναι πιο κοντά στα προσόντα, τις γνώσεις, τις ικανότητες, αλλά και τα ενδιαφέροντά τους,
- η αντιστοίχιση του αντικείμενου της επιχείρησης με τις επιθυμίες, προσδοκίες, ικανότητες και γνώσεις τους δημιουργεί μεγαλύτερα περιθώρια και νέες ευκαιρίες για επαγγελματική ανέλιξη και επιτυχία,
- υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα ευελιξίας σε ότι αφορά τις συνθήκες εργασίας (ρυθμός εργασίας, ωράρια εργασίας, τόπος εργασίας κ.λπ.) και προσαρμογής των συνθηκών αυτών στις ανάγκες που απορρέουν από την αναπηρία ή χρόνια πάθηση του κάθε ατόμου.

Επιπρόσθετα, η επιχειρηματικότητα των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις δύναται να συμβάλει: **i)** στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για άτομα προερχόμενα από την ίδια πληθυσμιακή ομάδα, **ii)** στη δημιουργία εργασιακών περιβαλλόντων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, **iii)** στον σχεδιασμό αγαθών και υπηρεσιών που να απευθύνονται στα άτομα με αναπηρία ή χρόνιες παθήσεις, διευκολύνοντας την καθημερινότητά τους και **iv)** στην ενθάρρυνση άλλων ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

- Τα άτομα με αναπηρία που βρίσκονται σε καθεστώς πλήρους δικαστικής συμπαράστασης δεν μπορούν να προχωρήσουν στη δημιουργία της δικής τους επιχείρησης επειδή δεν διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα.
- Το δικαίωμα για αναπηρικό επίδομα ή αναπηρική σύνταξη ανακαλείται σε περίπτωση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων όπως:
 - Άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας με τη μορφή Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (Κοιν.Σ.Επ.) με σκοπό την ένταξη ευάλωτων ομάδων.
 - Άτομα με αναπηρία ποσοστού άνω του 50%, το οποίο οφείλεται σε ψυχική πάθηση ή νοτική υστέρηση ή συμπαθολογία ψυχικής πάθησης και νοτικής στέρησης (συν-νοσηρότητα), που αναλαμβάνουν αυτοαπασχόληση, η οποία ενδείκνυται για λόγους ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης αυτών.
 - Άτομα με οπτική αναπηρία – αναπηρία όρασης με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω.
 - Δικαιούχοι επιδόματος παραπληγίας-τετραπληγίας (εξωιδρυματικό επίδομα).

3. Βασικά βήματα για να προχωρήσετε στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας

- **Βήμα 1°:** Προσδιορίστε με ακρίβεια την επιχειρηματική σας ιδέα και ορίστε το αντικείμενο της επιχείρησής σας, με γνώμονα τόσο τις πιθανότητες επιτυχίας όσο και το προσωπικό σας ενδιαφέρον.
- **Βήμα 2°:** Επιλέξτε τους συνεταίρους σας σε περίπτωση που θέλετε να προχωρήσετε σε σύσταση εταιρείας και όχι ατομικής επιχείρησης. Η συγκρότηση της ιδρυτικής ομάδας έχει καθοριστική σημασία για την πορεία του εγχειρήματος. Η κοινή δέσμευση στους στόχους και τις αξίες της επιχείρησης, καθώς και η ξεκάθαρη κατανομή ρόλων και αρμοδιοτήτων, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας.
- **Βήμα 3°:** Προσδιορίστε εάν χρειάζεται να αποκτήσετε εκπαίδευση στο πεδίο που θα αναπτύξετε επιχειρηματική δραστηριότητα, ή ακόμα και στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας γενικότερα (π.χ. παρακολουθώντας εκπαίδευση για το πώς ξεκινά μια επιχείρηση, πώς εκπονείται ένα επιχειρηματικό σχέδιο, κ.λπ.).
- **Βήμα 4°:** Σχεδιάστε την επιχείρησή σας εκπονώντας ένα επιχειρηματικό σχέδιο που θα καθορίζει τους στόχους που έχετε, καθώς και τη στρατηγική σας για την επίτευξη αυτών των στόχων. Το επιχειρηματικό σχέδιο θα σας βοηθήσει με δύο διαφορετικούς τρόπους. Πρώτα απ' όλα, θα μπορείτε να δείτε την ιδέα σας στο χαρτί, να την απεικονίσετε, να τη διαβάσετε ξανά, να την αλλάξετε, εάν είναι απαραίτητο. Δεύτερον, ένα καλό αναλυτικό επιχειρησιακό σχέδιο θα μπορούσε να σας βοηθήσει στη λήψη χρηματοδότησης.
- **Βήμα 5°:** Προσδιορίστε το κοινό / την πελατεία σας, σε ποιους απευθύνονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες της επιχείρησής σας.
- **Βήμα 6°:** Δικτυωθείτε με σημαντικούς άλλους, όπως πιθανούς επενδυτές, πελάτες, διαφημιστές, κ.λπ. Η δικτύωση είναι απαραίτητη για κάθε επιχείρηση. Το προσωπικό δίκτυο μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε επαγγελματικό δίκτυο. Χρειάζεται μόνο η σωστή στρατηγική μάρκετινγκ.
- **Βήμα 7°:** Επικεντρωθείτε στο μάρκετινγκ πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εκκίνηση της επιχείρησής σας, αξιοποιώντας τα πιο αποτελεσματικά μέσα διαφήμισης και προσέλκυσης πελατών.

4. Δομές και προγράμματα συμβουλευτικής και εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα

Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), μέσω εξειδικευμένων εργασιακών συμβούλων, παρέχει Συμβουλευτική Ανάληψης Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών (ΣΑΕΠ). Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που στοχεύει στην ευαισθητοποίηση, την ενθάρρυνση και την παροχή βοήθειας σε ανέργους για την ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης μιας επιχειρηματικής ιδέας και μετατροπής της σε επιχειρηματικό σχέδιο, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία επιχείρησης με αυξημένες προοπτικές βιωσιμότητας. Μέσω της συμμετοχής σας σε αυτήν: **i)** θα έχετε τη δυνατότητα να επεξεργαστείτε τα δυνατά και αδύνατα σημεία του επιχειρηματικού σας προφίλ, **ii)** θα διεκδικείτε τις επιχειρηματικές σας ιδέες και θα καταλήξετε σε επιχειρηματική απόφαση, **iii)** θα αξιολογήσετε τις δυνατότητες που έχει στην αγορά εργασίας η επιχείρηση που σκέφτεστε να δημιουργήσετε, **iv)** θα ενημερωθείτε για τις δυνατότητες χρηματοδότησης ή επιδότησης, **v)** θα πληροφορηθείτε για την κατάρτιση του επιχειρηματικού σχεδίου.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε τον παρακάτω σύνδεσμο του ΟΑΕΔ:
<http://www.oaed.gr/symbouleutike-diadikasia-analepse-epicheirematikon-protoboulion>

Για επικοινωνία με Εξειδικευμένο Σύμβουλο του ΟΑΕΔ επισκεφθείτε τον σύνδεσμο:
<http://www.oaed.gr/epikoinonia-me-ergasiako-symboulo>

Επιπρόσθετα, πληροφορίες για την ένταξή σας σε ομάδα Συμβουλευτικής Ανάλυσης Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών μπορείτε να λάβετε από:

- τα Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ2) του ΟΑΕΔ, των οποίων οι διευθύνσεις είναι διαθέσιμες μέσω του συνδέσμου: www.oaed.gr/lista-ypereision-me-epiloge-nomou
- τη Διεύθυνση Συντονισμού και Ανάπτυξης Δικτύου Υπηρεσιών Απασχόλησης, Διεύθυνση: Εθνικής Αντιστάσεως 8, Άλιμος. Τηλέφωνα: 210-9989184 και 210-9989173, E-mail: symvouleftiki@oaed.gr
- τη Διεύθυνση Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Α1), Διεύθυνση: Γούναρη 2 & Βουλιαγμένης 518, Αθήνα. Τηλέφωνα: 210-9989629 και 210-9989634, E-mail: a1@oaed.gr
- το Πρότυπο Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Διεύθυνση: Πειραιώς 52, Αθήνα. Τηλέφωνα: 210-5247479 και 210-5288445, E-mail: pkep@oaed.gr

5. Προγράμματα χρηματοδότησης επιχειρηματικότητας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) διαθέτει διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα στα οποία μπορείτε να υποβάλετε αίτηση, ανάλογα με τη φύση της επιχειρηματικής σας δραστηριότητας ή του έργου σας. Υπάρχουν δύο μορφές χρηματοδότησης, η άμεση και η έμμεση. Στην περίπτωση της άμεσης χρηματοδότησης, η διαχείριση των κονδυλίων πραγματοποιείται από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ (π.χ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

5.1 Προγράμματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες/πηγές χρηματοδότησης (Ευρωπαϊκά Ταμεία) χρηματοδοτεί έξυπνες επιχειρηματικές ιδέες, παρέχοντας οικονομική στήριξη είτε για το ξεκίνημα μιας νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας είτε για την περαιτέρω ανάπτυξη μιας ήδη υπάρχουσας. Η οικονομική βοήθεια παρέχεται με επιχειρηματικά δάνεια, μικροχρηματοδοτήσεις, εγγυήσεις και επιχειρηματικά κεφάλαια, και αφορά σε όλα τα είδη εταιρειών, κάθε μεγέθους και κλάδου (π.χ. νεοφυείς επιχειρήσεις, πολύ μικρές επιχειρήσεις, μεσαίες και μεγαλύτερες επιχειρήσεις). Η απόφαση για τη χορήγηση χρηματοδότησης από την ΕΕ λαμβάνεται από τοπικούς χρηματοπιστωτικούς φορείς, όπως τράπεζες, επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων ή επενδυτικούς «αγγέλους», οι οποίοι, χάρη στη στήριξη της ΕΕ, μπορούν να παρέχουν πρόσθετη χρηματοδότηση στις επιχειρήσεις. Οι ακριβείς όροι της χρηματοδότησης - το ποσό, η διάρκεια και οι προμήθειες - καθορίζονται από τους ίδιους τους τοπικούς χρηματοπιστωτικούς φορείς.

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να επισκεφθείτε τον σύνδεσμο της ΕΕ: https://europa.eu/youreurope/business/finance-funding/getting-funding/access-finance/index_el.htm

Μέσω του συνδέσμου αυτού μπορείτε να βρείτε στοιχεία και για τους χρηματοπιστωτικούς φορείς στην Ελλάδα που υποστηρίζονται από την ΕΕ για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία EaSI (Employment and Social Innovation) είναι ένας χρηματοδοτικός μηχανισμός σε επίπεδο ΕΕ που αποσκοπεί στην προαγωγή ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης υψηλού επιπέδου, στη διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Αποτελείται από 3 άξονες, εκ των οποίων ο ένας αφορά στην πρόσβαση σε μικροχρηματοδοτήσεις και στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, με έμφαση

στην ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της προσβασιμότητας μικροχρηματοδοτήσεων για ευάλωτες ομάδες και πολύ μικρές επιχειρήσεις, και στη βελτίωση της πρόσβασης των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν χρηματοδοτεί απευθείας επιχειρηματίες ή κοινωνικές επιχειρήσεις, αλλά παρέχει τη δυνατότητα σε επιλεγμένους παρόχους μικροπιστώσεων¹ και επενδυτές κοινωνικών επιχειρήσεων να αυξήσουν τη δανειοδοτική τους δραστηριότητα.

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να επισκεφθείτε τον σύνδεσμο της ΕΕ:
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1081>

5.2 Προγράμματα σε εθνικό επίπεδο

Πολλά προγράμματα για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας χρηματοδοτούνται μέσω του ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020². Το ΕΣΠΑ αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της ΕΕ. Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που η οικονομική κρίση αποκάλυψε, αλλά και των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της **Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**³, στρατηγική που μεταξύ των στόχων της περιλαμβάνει και την προώθηση μιας ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, με έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Προγράμματα. Από αυτά, τα 7 είναι Τομεακά (ΤΕΠ) και αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς πολιτικής, και τα 13 είναι Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)⁴, ένα για κάθε μία από τις Περιφέρειες της χώρας, που περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας.

Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)⁵

Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο). Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία, και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση»⁶

Το πρόγραμμα αυτό, που είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ), αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της χώρας το οποίο, σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα, συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη,

¹ Για τη λίστα με τους παρόχους μικροπιστώσεων στην Ελλάδα μπορείτε να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=983&langId=el>

² Ιστότοπος του ΕΣΠΑ 2014-2020: <https://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx>

³ <https://www.espa.gr/el/pages/staticEurope2020.aspx>

⁴ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>

⁵ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanek.aspx>

⁶ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanadvn.aspx>

καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, με βασικό στόχο τον περιορισμό ή/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης ή/και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.

Το μεγάλο πλεονέκτημα του ΕΣΠΑ είναι η διαθεσιμότητά του, αλλά επειδή η χρηματοδότηση έπεται των δαπανών δεν είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για νέους επιχειρηματίες που δεν διαθέτουν το αναγκαίο αρχικό κεφάλαιο. Ωστόσο, είναι μια ιδιαίτερα ελκυστική επιλογή για να συνδυαστεί με έναν ή περισσότερους από τους λοιπούς τρόπους χρηματοδότησης (τραπεζικός δανεισμός, venture capital κ.ά.) που αναφέρονται στην ενότητα 9.2 του παρόντος οδηγού. Καθώς η διαδικασία είναι ιδιαίτερα γραφειοκρατική, είναι θεμιτό να υπάρξει συνεργασία με εξειδικευμένους συμβούλους ώστε η όλη επένδυση να ολοκληρωθεί απρόσκοπτα.

Δράσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας που χρηματοδοτούνται από τα δύο προαναφερθέντα ΤΕΠ του ΕΣΠΑ, αλλά και από ΠΕΠ, είναι οι παρακάτω:

Ενίσχυση της Αυτοαπασχόλησης Πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Η δράση αυτή αφορά στην υποστήριξη πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την έναρξη/υποστήριξη της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας συναφούς με την ειδικότητά τους. Χρηματοδοτείται το 100% των επιλέξιμων δαπανών που αφορούν τη δημιουργία, οργάνωση, υποστήριξη και λειτουργία της νέας ή υφιστάμενης επιχείρησης, και το ποσό της χρηματοδότησης κυμαίνεται από 5.000 έως 25.000 ευρώ για έναν δικαιούχο με ατομική επιχείρηση, έως 40.000 ευρώ για συνεργατικό σχήμα δύο ατόμων και έως 50.000 ευρώ για συνεργασία τριών ή περισσότερων ατόμων.

Νεοφυής Επιχειρηματικότητα

Η δράση «Νεοφυής Επιχειρηματικότητα» αφορά στην ίδρυση νέων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων από ανέργους και από ασκούντες επαγγελματική δραστηριότητα που δεν έχουν σχέση μισθωτής εργασίας. Οι τομείς προτεραιότητας είναι: αγροδιατροφή, ενέργεια, πολιτιστικές-δημιουργικές βιομηχανίες, εφοδιαστική αλυσίδα, περιβάλλον, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), υγεία-φάρμακα, υλικά-κατασκευές. Το σύνολο της χρηματοδότησης κάθε επιχειρηματικού σχεδίου κυμαίνεται από 15.000 έως 60.000 ευρώ και αφορά στην κάλυψη του 100% ισόποσων επιλέξιμων δαπανών. Οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν: λειτουργικά, δαπάνες για αμοιβές τρίτων, δαπάνες προβολής δικτύωσης, αγορά/χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού, προμήθεια αναλωσίμων, μισθολογικό κόστος για πρόσληψη νέου προσωπικού κ.ά.

Ανάπτυξη της Επιχειρηματικότητας Υφιστάμενων και Νεοϊδρυόμενων Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.)

Η δράση αφορά στην υλοποίηση βιώσιμων επιχειρηματικών σχεδίων από Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις που θα σχεδιαστούν με γνώμονα τον κοινωνικό τους αντίκτυπο. Οι δυνητικοί δικαιούχοι της δράσης είναι υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες Κοιν.Σ.Επ. Προκειμένου να είναι επιλέξιμοι για ενίσχυση, οι δυνητικοί δικαιούχοι πρέπει να λειτουργούν νομίμως με τη μορφή Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης εντός της Ελληνικής Επικράτειας και να διατηρούν την ιδιότητα του μέλους στο Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας⁷ καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος. Τα επιχειρηματικά σχέδια μπορεί να αφορούν σε: απόκτηση απαραίτητου εξοπλισμού ή/και λήψη

⁷ <https://aplo.yeka.gr/Pages/ErgasiaEntakshApasxolhsh/KoinwnikhProstasiaKaiSynoxh/MitwoKoinonikhsOikonomias.aspx>

απαραίτητων υπηρεσιών για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, στοχευμένη ενίσχυση αναγκών διασφάλισης ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών ή προϊόντων, κάλυψη μέρους του μισθολογικού κόστους για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της μισθοδοσίας των μελών της Κοιν.Σ.Επ.).

Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Η συγκεκριμένη δράση στοχεύει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του τουρισμού, μέσω της δημιουργίας νέων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων. Επιλέξιμες προς χρηματοδότηση είναι οι εξής δραστηριότητες: **i)** τουριστικά καταλύματα (σύμφωνα με τον Ν.4276/2014), **ii)** κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα, **iii)** μη κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα, **iv)** τουριστικά γραφεία, **v)** εναλλακτικές μορφές τουρισμού, **vi)** λοιπές επιχειρηματικές δραστηριότητες στον τομέα του τουρισμού. Το ύψος της επιδότησης κυμαίνεται από 25.000 έως 400.000 ευρώ και χρηματοδοτείται το 45% των επιλέξιμων δαπανών, το οποίο μπορεί να ανέλθει σε ποσοστό μέχρι 50% εάν περιλαμβάνεται πρόβλεψη για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Δαπάνες που μπορούν να επιδοτηθούν είναι: κτίρια, μηχανήματα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός προστασίας περιβάλλοντος και εξοικονόμησης ενέργειας και ύδατος, μεταφορικά μέσα, πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, προβολή/προώθηση/συμμετοχή σε εκθέσεις, τεχνικές μελέτες μηχανικού και υπηρεσίες φοροτεχνικού και νομικού συμβούλου, λογισμικά και υπηρεσίες λογισμικού, σύνταξη και παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, κ.ά.

Ενίσχυση Νέων και Υφιστάμενων Συνεργατικών Σχηματισμών ΜΜΕ για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές

Η συγκεκριμένη δράση αφορά στην ενίσχυση νέων και υφιστάμενων συνεργατικών σχηματισμών που δραστηριοποιούνται στους 9 τομείς προτεραιότητας του ΕΠΑνΕΚ (αγροδιατροφή/βιομηχανία τροφίμων, ενέργεια, περιβάλλον, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ), Logistics, υγεία, υλικά-κατασκευές, πολιτιστικές βιομηχανίες, τουρισμός) σε όλες τις Περιφέρειες. Το ποσοστό επιδότησης ανέρχεται στο 50%, ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός ενός σχεδίου δράσης δεν μπορεί να υπολείπεται των 100.000 ευρώ και να υπερβαίνει τα 2.500.000 ευρώ. Στις επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η δημιουργία: κοινών υποδομών - κτιριακών και εξοπλισμού παραγωγής-τυποποίησης, logistics, θερμοκοιτίδας από τον Φορέα Κινητοποίησης (Φ.Κ.), η ανάπτυξη και λειτουργία κοινών υπηρεσιών όπως προμηθειών, marketing, πωλήσεων, διαχείρισης εφοδιαστικής αλυσίδας, διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων από τον Φ.Κ., η ενίσχυση δράσεων ενδυνάμωσης ανθρώπινου δυναμικού για την ανάπτυξη του Συνεργατικού Συνεταιρισμού από τον Φ.Κ. (δράσεις κατάρτισης, κ.ά.).

Αναβάθμιση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών, Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων του Τομέα Υπηρεσιών (Λιανικό εμπόριο, εστίαση, ιδιωτική εκπαίδευση)

Η εν λόγω δράση στοχεύει στην ενίσχυση υφιστάμενων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται: α) στο λιανικό εμπόριο, β) στην παροχή υπηρεσιών εστίασης και γ) στην παροχή υπηρεσιών ιδιωτικής εκπαίδευσης-κοινωνικής μέριμνας, προκειμένου να αναβαθμίσουν το επίπεδο επιχειρησιακής οργάνωσης και λειτουργίας τους. Ο επιχορηγούμενος προϋπολογισμός κάθε επενδυτικού σχεδίου κυμαίνεται από 10.000 έως 150.000 ευρώ και η επιδότηση ανέρχεται στο 50% των επιλέξιμων δαπανών, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν: κτίρια, εγκαταστάσεις, μηχανήματα-εξοπλισμό, ψηφιακή προβολή, μισθολογικό κόστος για πρόσληψη νέου προσωπικού, δαπάνες μελετών/κατάρτισης/παρακολούθησης του επενδυτικού σχεδίου κ.ά.

Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας για Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις

Η δράση αυτή στοχεύει στην ενίσχυση υφιστάμενων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων προκειμένου να αναβαθμίσουν και να βελτιώσουν την ανταγωνιστική τους θέση στην εσωτερική και εξωτερική αγορά, επενδύοντας στον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού εξοπλισμού τους και στην πιστοποίηση των προϊόντων τους. Τα επενδυτικά σχέδια μπορεί να κυμαίνονται από 20.000 έως 200.000 ευρώ. Η επιδότηση κάθε σχεδίου κυμαίνεται από 50% έως 65% και το ύψος της επιδότησης καθορίζεται με βάση τις εξαγωγικές επιδόσεις των επιχειρήσεων. Οι επιλέξιμοι τομείς δραστηριότητας είναι: αγροδιατροφή/βιομηχανία τροφίμων, ενέργεια, εφοδιαστική αλυσίδα, πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες, περιβάλλον, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), υγεία, υλικά-κατασκευές. Οι επιδοτούμενες δαπάνες μπορεί να περιλαμβάνουν: μηχανήματα-εξοπλισμό, πιστοποίηση προϊόντων-υπηρεσιών διαδικασιών, συσκευασία-ετικέτα-branding, ψηφιακή προβολή, συμβουλευτικές υπηρεσίες-τεχνικές μελέτες, μεταφορικά μέσα, μισθολογικό κόστος για πρόσληψη νέου προσωπικού.

Αναβάθμιση, Πολύ Μικρών, Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων για την Ανάπτυξη των Ικανοτήτων τους στις Νέες Αγορές

Η δράση αυτή στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων/υπηρεσιών ή στη δημιουργία νέων προϊόντων/υπηρεσιών που θα καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες της αγοράς. Τα επενδυτικά σχέδια δύνανται να στοχεύουν στη μείωση του κόστους ή την αύξηση της αποτελεσματικότητας των λειτουργικών και παραγωγικών διαδικασιών. Στη δράση μπορούν να συμμετέχουν υφιστάμενες και νέες πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες επιδοτούνται για επενδυτικά σχέδια ύψους 15.000 έως 200.000 ευρώ. Η χρηματοδότηση καλύπτει το 40% των επιλέξιμων δαπανών, και προσαυξάνεται κατά 10%, φτάνοντας στο 50% στην περίπτωση πρόσληψης νέου προσωπικού. Οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν: κτίρια-λοιπές εγκαταστάσεις-περιβάλλοντα χώρο, μηχανήματα-εξοπλισμό, εγκαταστάσεις προστασίας περιβάλλοντος και εξοικονόμησης ενέργειας-ύδατος, ανάπτυξη-πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης, ενέργειες για κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών και προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ή για απόκτηση και χρήση πατεντών και μεταφορά τεχνογνωσίας, τεχνολογική αναβάθμιση μέσω αύξησης της χρήσης ΤΠΕ, προβολή-προώθηση της επιχείρησης σε αγορές, μισθολογικό κόστος εργαζομένων κ.ά.

Αξιοποίηση Επιχειρηματικής Εμπειρίας - Επιχειρηματική Επανεκκίνηση

Η δράση αφορά στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων από ανέργους ηλικίας άνω των 45 ετών. Πρόκειται για δράση που παρέχει ένα πλαίσιο νέων επιχειρηματικών ευκαιριών σε ανέργους που στο παρελθόν είχαν αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα ή διαθέτουν σημαντική επαγγελματική εμπειρία για να το πράξουν, προκειμένου να συμβάλλει στην επανένταξή τους στην αγορά εργασίας αξιοποιώντας το γνωστικό κεφάλαιο που τα άτομα αυτά κατέχουν. Οι δυνητικοί δικαιούχοι της δράσης είναι άνεργοι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ κατά την υποβολή της αίτησης και κατά την ημερομηνία έναρξης της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, οι οποίοι θα ιδρύσουν επιχείρηση (ή θα αποτελούν βασικό μέτοχο) και δεν θα αποκτήσουν σχέση μισθωτής εργασίας καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου. Το συνολικό ύψος επιχειρηματικών σχεδίων ανά πρόταση μπορεί να κυμαίνεται από 15.000 έως 60.000 ευρώ, ενώ το ποσοστό επιδότησης φτάνει κατά μέσο όρο στο 65%.

Αναβάθμιση εταιρειών franchising

Η δράση στοχεύει στην επιχορήγηση των επιχειρήσεων προκειμένου να ενισχύσουν τις ικανότητές τους αναφορικά με τη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών ή τη δημιουργία νέων προϊόντων/υπηρεσιών. Τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων μπορούν να έχουν

συνολικό προϋπολογισμό από 30.000 έως 200.000 ευρώ και να περιλαμβάνουν: αναβάθμιση υποδομών (κτίρια εγκαταστάσεις, περιβάλλοντας χώρος), μηχανήματα και εξοπλισμό, επενδύσεις για εξοικονόμηση ενέργειας και περιβαλλοντική αναβάθμιση, ανάπτυξη και πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης, αυτοματοποίηση λειτουργικών δραστηριοτήτων μέσω της αύξησης χρήσης των ΤΠΕ (λογισμικό, υπηρεσίες λογισμικού και υποδομές ΤΠΕ), μισθολογικό κόστος εργαζομένων (υφιστάμενο ή/και νέο προσωπικό), μεταφορικά μέσα. Η χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων καλύπτει το 40% των επιλέξιμων δαπανών και προσαυξάνεται κατά 10%, φτάνοντας στο 50%, στην περίπτωση πρόσληψης νέου προσωπικού.

Πληροφορίες για προγράμματα-προσκλήσεις χρηματοδότησης μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020 μπορείτε να βρείτε στον σύνδεσμο: <https://www.espa.gr/el/Pages/Proclamations.aspx>

6. Νεανική επιχειρηματικότητα

Στη σημερινή εποχή όλο και περισσότεροι νέοι/ες στρέφονται στη δημιουργία δικής τους επιχείρησης εξαιτίας της δυσκολίας εύρεσης μισθωτής εργασίας. Για το λόγο αυτό, έχουν αναπτυχθεί διάφορα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και την Ελλάδα, τα οποία στοχεύουν στην υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας⁸. Ακολουθεί παρουσίαση των πλέον σημαντικών.

6.1 Προγράμματα ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας που υλοποιούνται από τον ΟΑΕΔ

Ο ΟΑΕΔ κατά καιρούς υλοποιεί προγράμματα για την ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας όπως:

- Προγράμματα προώθησης της αυτοαπασχόλησης άνεργων νέων έως 29 ετών, οι οποίοι λαμβάνουν βοήθεια για την ωρίμανση της επιχειρηματικής τους ιδέας και τη σύνταξη του επιχειρηματικού σχεδίου, και έπειτα υποστηρίζονται οικονομικά για την ίδρυση της επιχείρησής τους, με επιχορήγηση κεφαλαίου αλλά και με δωρεάν παροχή συμβουλών από ειδικούς.
- Προγράμματα «δεύτερης επιχειρηματικής ευκαιρίας» για άνεργους πρώην αυτοαπασχολούμενους - εργοδότες που έκλεισαν τις επιχειρήσεις τους κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, στους οποίους δίνεται επιχορήγηση για να ξεκινήσουν μια νέα επιχειρηματική δραστηριότητα, μόνοι ή μαζί με άλλους.
- Προγράμματα Επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών άνεργων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις.
- Προγράμματα επιχορήγησης για την εργονομική διευθέτηση του χώρου εργασίας ατόμων με αναπηρία που εντάσσονται στο πρόγραμμα νέων ελεύθερων επαγγελματιών.
- Προγράμματα ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω των οποίων οι πτυχιούχοι επιδοτούνται για τη δημιουργία, οργάνωση, υποστήριξη και λειτουργία νέας ή υφιστάμενης επιχείρησης συναφούς με τις σπουδές τους, με ποσά τα οποία διαφοροποιούνται ανάλογα με το εάν πρόκειται για ατομική επιχείρηση ή συνεργασία δύο ή περισσότερων ατόμων.

⁸ Ως «νεανική επιχειρηματικότητα» ορίζεται η επιχειρηματικότητα ατόμων ηλικίας από 18 έως 39 ετών.

6.2 Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)

Η «Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων» (ΠΑΝ) είναι ένα από τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ που διατίθενται για την υλοποίηση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία⁹. Στηρίζει άνεργους νέους 15 έως 29 ετών και μακροχρόνια άνεργους, συμπεριλαμβανομένων όσων βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Η συγκεκριμένη Πρωτοβουλία χρηματοδοτείται στην Ελλάδα μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος του «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» και ειδικότερα του τρίτου άξονα «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση των νέων έως 29 ετών». Στο πλαίσιο αυτού του άξονα χρηματοδοτούνται έργα με σκοπό την αντιμετώπιση της διαρκώς αυξανόμενης ανεργίας των νέων, και ειδικότερα αυτών που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (NEETs), και την βιώσιμη ένταξή τους στην αγορά εργασίας μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων.

Στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων εφαρμόζεται και το **Σχέδιο Δράσης της Εγγύησης για τη Νεολαία**, στο οποίο, μεταξύ άλλων, προβλέπονται και δράσεις ενίσχυσης της νεανικής αυτοαπασχόλησης και επιχειρηματικότητας, και πιο συγκεκριμένα:

- **Πιλοτικό Πρόγραμμα υποστήριξης επιχειρηματικών σχεδίων άνεργων νέων ηλικίας 18-29 ετών.** Το Πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με τους Κοινωνικούς Εταίρους και στόχο έχει τη συγκρότηση ενιαίου περιβάλλοντος συμβουλευτικής και καθοδήγησης των νέων ηλικίας 18-29 ετών ώστε να καταρτίσουν και να υλοποιήσουν βιώσιμα επιχειρηματικά σχέδια. Οι επιχειρηματικές ιδέες αξιολογούνται ως προς την ωριμότητά τους από Ομάδα Αξιολογητών (ΟΑΕΔ και Κοινωνικούς Εταίρους) με βάση προκαθορισμένα κριτήρια αξιολόγησης. Επιλέγονται για καθοδήγηση οι πιο ώριμες επιχειρηματικές ιδέες ώστε οι ωφελούμενοι/ες να προβούν στην κατάρτιση ολοκληρωμένων επιχειρηματικών σχεδίων. Μετά την ολοκλήρωση της ανωτέρω δράσης ακολουθεί πρόγραμμα επιχορήγησης άνεργων νέων ηλικίας 18-29 ετών προκειμένου να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση.
- **Πρόγραμμα επιχειρηματικότητας για άνεργους/ες νέους/ες 18-24 ετών και πρόγραμμα επιχειρηματικότητας για άνεργους/ες νέους/ες 25-29 ετών.** Στο πλαίσιο ξεχωριστής δράσης με τίτλο «πρόγραμμα συμβουλευτικής για την επιχειρηματικότητα νέων», προβλέπεται η παροχή υπηρεσιών mentoring σε ωφελούμενους/ες στους/ις οποίους/ες εγκρίνεται η χρηματοδότηση των επιχειρηματικών τους σχεδίων. Οι υπηρεσίες mentoring υλοποιούνται σε συνεργασία με τους Κοινωνικούς Εταίρους.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με προγράμματα ενίσχυσης της νεανικής επιχειρηματικότητας στο: <http://www.oaed.gr/anoikta-programmata>

Η ενίσχυση και προώθηση της νεανικής επιχειρηματικότητας αποτελεί και έναν από τους βασικούς στόχους της Στρατηγικής «Νεολαία 2017-2027»¹⁰. Η Στρατηγική αυτή επιδιώκει να προωθήσει την αυτονομία και την ανεξαρτησία της νεολαίας και να διευκολύνει τη μετάβασή της στην ενηλικίωση, να προσφέρει μια δίκαιη και ποιοτική εκπαίδευση-κατάρτιση-μαθητεία, να εξασφαλίσει αξιοπρεπή εργασία για τη νεολαία, να ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα των νέων, να ενισχύσει την υγεία και την ευημερία τους καθώς και τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων, να συμβάλλει στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των νέων και στη δημιουργία πόλεων φιλικών προς τη νεολαία.

⁹ Το πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία» θεσπίστηκε από την ΕΕ με σκοπό όλοι οι νέοι κάτω των 25 ετών να λαμβάνουν προσφορά απασχόλησης καλής ποιότητας, συνεχή εκπαίδευση, μαθητεία ή άσκηση εντός περιόδου τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση. Σχετικός σύνδεσμος: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=el>

¹⁰ http://www.neagenia.gr/neolaia17-27/projects_category/genika-ti-einai-to-neolaia-17-27/

6.3 Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Erasmus for young entrepreneurs» - Ανταλλαγές για νέους επιχειρηματίες

Το «Erasmus Νέοι Επιχειρηματίες» είναι ένα πρόγραμμα διασυνοριακής ανταλλαγής το οποίο προσφέρει σε νέους/ες ή φιλόδοξους/ες επιχειρηματίες την ευκαιρία να αποκομίσουν γνώσεις από έμπειρους επιχειρηματίες που διευθύνουν μικρές επιχειρήσεις σε κάποια από τις συμμετέχουσες στο πρόγραμμα χώρες. Χρηματοδοτείται εν μέρει από την ΕΕ μέσω του προγράμματος COSME¹¹ (2014-2020) και λειτουργεί στις συμμετέχουσες χώρες με τη βοήθεια τοπικών σημείων επαφής, αρμόδιων για την παροχή επιχειρηματικής υποστήριξης (π.χ. εμπορικά επιμελητήρια, κέντρα υποστήριξης νέων επιχειρήσεων, «εκκολαπτήρια» επιχειρήσεων κ.λπ.). Οι οργανισμοί αυτοί επιλέγονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και παρέχουν στους συμμετέχοντες καθοδήγηση σε όλα τα στάδια του προγράμματος ανταλλαγής. Είναι επίσης υπεύθυνοι για την αξιολόγηση της αίτησης συμμετοχής στο πρόγραμμα. Παρέχουν βοήθεια στην προετοιμασία της αίτησης και στην εδραίωση μίας επιτυχημένης σχέσης με τον κατάλληλο επιχειρηματία, και απαντούν σε όλες τις ερωτήσεις. Οι ενδιαφερόμενοι/ες πρέπει να επιλέγουν ένα τοπικό σημείο επαφής που δραστηριοποιείται στην περιοχή ή στη χώρα κατοικίας τους.

Η ανταλλαγή εμπειριών πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της παραμονής του νέου/της νέας για μία περίοδο από 1 έως 6 μήνες σε μία άλλη συμμετέχουσα στο πρόγραμμα χώρα κοντά σε έναν έμπειρο επιχειρηματία υποδοχής, γεγονός που βοηθά τον/την νέο/α επιχειρηματία να αποκτήσει από πρώτο χέρι τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τη διοίκηση μίας μικρής επιχείρησης ή για την έναρξη μίας νέας επιχείρησης, σε ένα ευρύ φάσμα τομέων. Μέσω του προγράμματος οι συμμετέχοντες εμβαθύνουν σε διαφορετικές πολιτιστικές και οργανωτικές συνθήκες και στο πώς λειτουργούν οι εταιρείες σε μία άλλη χώρα, και έχουν την ευκαιρία να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες μπορούν να ωφεληθούν από την πρόσβαση σε νέες αγορές, τη διεθνή συνεργασία και τις πιθανές δυνατότητες δικτύωσης και συνεργασίας με επιχειρηματικούς εταίρους στο εξωτερικό. Μακροπρόθεσμα, μπορούν να ωφεληθούν από τις ευκαιρίες ευρείας δικτύωσης και ίσως αποφασίσουν να συνεχίσουν τη συνεργασία τους πιθανόν ως εταίροι με μακρόχρονη συνεργασία (π.χ. κοινοπραξίες, δραστηριότητες υπεργολαβίας, σχέσεις εργολάβου-προμηθευτή κ.λπ.).

Για τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα πρέπει να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Πρέπει να είστε άνω των 18 ετών, μόνιμος κάτοικος χώρας της ΕΕ ή χώρας που είναι μέρος της συμφωνίας COSME τις τελευταίες 180 ημέρες.
- Πρέπει να αποδείξετε το ενδιαφέρον σας και τη σαφή σας πρόθεση να ξεκινήσετε μια επιχειρηματική δραστηριότητα, και να παρουσιάσετε μια σοβαρή επιχειρηματική ιδέα που θα συνοδεύεται από ένα ρεαλιστικό επιχειρηματικό σχέδιο.
- Η διάρκεια του προγράμματος κυμαίνεται από 1 έως 6 μήνες. Είναι δυνατόν να μοιράσετε το διάστημα διαμονής σας σε διάφορες περιόδους υπό τον όρο ότι θα ολοκληρώσετε το πρόγραμμα εντός 12 μηνών από την έναρξή του. Συνίσταται, ωστόσο, να ολοκληρώσετε την ανταλλαγή χωρίς διακοπή.

¹¹ Το πρόγραμμα COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises - Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων) στηρίζει τις ΜΜΕ σε τέσσερις τομείς: πρόσβαση σε χρηματοδότηση, πρόσβαση σε αγορές, υποστήριξη σε επιχειρηματίες, καλύτερες συνθήκες για δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξη. Σχετικός ιστότοπος: <http://ec.europa.eu/growth/smes/cosme/>

- Πρέπει να είστε σε θέση να συμπληρώσετε με δικούς σας πόρους τη χρηματοδότηση που παρέχει το πρόγραμμα, ώστε να καλύψετε τα έξοδα της διαμονής σας στο εξωτερικό.
- Μπορείτε να υποβάλετε αίτηση για χρηματοδοτική βοήθεια προκειμένου να καλύψετε τα έξοδα ταξιδιού και τα ημερήσια έξοδα διαβίωσής σας κατά τη διάρκεια της συμμετοχής σας στο πρόγραμμα. Το ποσό που θα λάβετε ποικίλλει από χώρα σε χώρα.
- Μπορείτε να υποβάλετε αίτηση ακόμα και εάν έχετε ήδη ξεκινήσει μια επιχειρηματική δραστηριότητα, υπό τον όρο ότι δεν θα έχουν περάσει 3 χρόνια κατά τη στιγμή υποβολής της αίτησης.
- Αναλυτικές πληροφορίες για το πρόγραμμα και καθοδήγηση για την υποβολή αίτησης μπορείτε να πάρετε από τα τοπικά σημεία επαφής (ενδιάμεσοι οργανισμοί).

Έγγραφα που απαιτούνται για την υποβολή της αίτησης είναι:

- Το βιογραφικό σας σημείωμα (CV)
- Μια επιστολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος
- Το επιχειρηματικό σας σχέδιο

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε τον σύνδεσμο της ΕΕ:
<https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

6.4 Θερινό Σχολείο Νεανικής Επιχειρηματικότητας («Youth Entrepreneurship Summer Program - YES») του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Το Θερινό Σχολείο Νεανικής Επιχειρηματικότητας προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/ες τη δυνατότητα βιωματικής μάθησης του πώς δουλεύει μία επιχείρηση, καθώς και μία γενικότερη εικόνα του επιχειρηματικού κόσμου. Κατά τη διάρκεια του θερινού σχολείου πραγματοποιούνται σεμινάρια και πρακτικά εργαστήρια που υλοποιούνται από καθηγητές του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και από καταξιωμένους επιχειρηματίες που μεταφέρουν την τεχνογνωσία τους και δίνουν στους εκπαιδευόμενους μια εικόνα του επιχειρείν.

Τηλέφωνο: 210-8203827,
 Ιστότοπος: <https://yes.aueb.gr/>

7. Γυναικεία επιχειρηματικότητα

Για να μπορέσει μια επιχείρηση να χαρακτηριστεί «γυναικεία», ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) ορίζει 2 βασικές προϋποθέσεις (OECD, 2005): i) συμμετοχή γυναίκας στο κεφάλαιο της επιχείρησης με ποσοστό τουλάχιστον 51% και ii) λήψη στρατηγικών αποφάσεων που αφορούν στην ανάπτυξη και βιωσιμότητα της επιχείρησης από την ίδια τη γυναίκα-ιδιοκτήτρια. Η γυναικεία επιχειρηματικότητα παίζει πλέον πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας, αλλά και στην καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου στην αγορά εργασίας. Για τον λόγο αυτό, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο υλοποιούνται προγράμματα που ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν τις γυναίκες να δημιουργήσουν δικές τους επιχειρήσεις.

7.1 Πρόγραμμα προώθησης της γυναικείας επιχειρηματικότητας

Πρόγραμμα 100 Mirrors Inclusive: Tools for the motivation of enterprising disabled women, στο πλαίσιο του Erasmus +

Το μεγάλο πλεονέκτημα του ΕΣΠΑ είναι η διαθεσιμότητά του, αλλά επειδή η χρηματοδότηση έπεται των δαπανών δεν είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για νέους επιχειρηματίες που δεν διαθέτουν το αναγκαίο αρχικό κεφάλαιο. Ωστόσο, είναι μια ιδιαίτερα ελκυστική επιλογή για να συνδυαστεί με έναν ή περισσότερους από τους λοιπούς τρόπους χρηματοδότησης (τραπεζικός δανεισμός, venture capital κ.ά.) που αναφέρονται στην ενότητα 9.2 του παρόντος οδηγού. Καθώς η διαδικασία είναι ιδιαίτερα γραφειοκρατική, είναι θεμιτό να υπάρξει συνεργασία με εξειδικευμένους συμβούλους ώστε η όλη επένδυση να ολοκληρωθεί απρόσκοπτα.

Ιστότοπος: <http://100mirrors-inc.eu/el/>

7.2 Φορείς στήριξης και προώθησης της γυναικείας επιχειρηματικότητας

Ελληνική Εταιρία Διοικήσεως Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ) / Τομέας Ανάπτυξης Γυναικών Μάνατζερ και Επιχειρηματιών (ΤΟΓΜΕ)

Ο Τομέας Ανάπτυξης Γυναικών Μάνατζερ και Επιχειρηματιών αποσκοπεί στη διεύρυνση της γυναικείας παρουσίας στο χώρο του Μάνατζμεντ και των επιχειρήσεων. Αποστολή του ΤΟΓΜΕ είναι να συμβάλλει έμπρακτα στην προώθηση, ανάδειξη και καθιέρωση στην Ελλάδα όσο το δυνατόν περισσότερων γυναικών επιχειρηματιών και ανώτερων και ανώτατων στελεχών επιχειρήσεων και οργανισμών, καθώς και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους. Μεταξύ των στόχων του περιλαμβάνεται και η ενθάρρυνση των γυναικών στην ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, στην ανάπτυξη και τη διάδοσή τους. Μέλη του Τομέα μπορούν να γίνουν κυρίως γυναίκες που κατέχουν διευθυντικές θέσεις ή είναι επιχειρηματίες/ελεύθεροι επαγγελματίες, πτυχιούχοι ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Ελλάδας και του εξωτερικού ή διευθυντικά στελέχη με πενταετή επαγγελματική εμπειρία ακόμα και αν δεν είναι πτυχιούχοι ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Τηλ.: 210 2112000

Ιστότοπος: <http://www.eede.gr/institutes-and-sectors/togme/togme>

Εθνικό Επιμελητηριακό Δίκτυο Ελληνίδων Γυναικών Επιχειρηματιών (Ε.Ε.Δ.Ε.Γ.Ε.)

Το Ε.Ε.Δ.Ε.Γ.Ε. είναι η Αστική Εταιρεία των Επιμελητηρίων της Ελλάδος που δημιουργήθηκε για την προώθηση της επιχειρηματικότητας της γυναίκας. Πρωταρχικός στόχος του Δικτύου είναι η ευαισθητοποίηση των επιμελητηρίων και των επιχειρηματιών-μελών τους σχετικά με τα οφέλη που θα προκύψουν από την πλήρη ενσωμάτωση των γυναικών στην αγορά εργασίας και την οικονομία. Επίσης, το Δίκτυο στοχεύει στην ενίσχυση και εξυγίανση υπάρχοντων γυναικείων επιχειρηματικών μονάδων, στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των γυναικών με την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, στην προώθηση ίσων ευκαιριών, στην άρση των επαγγελματικών στερεοτύπων και στη συμφιλίωση μεταξύ οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

Τηλέφωνο: 210-4129328,

Ιστότοπος: <http://www.eedege.gr/>

ΕΡΓΑΝΗ - Κέντρο Στήριξης της Απασχόλησης και της Επιχειρηματικότητας των Γυναικών

Το Κέντρο Εργάνη βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη και υποστηρίζει γυναίκες, νέους, δημιουργικές ομάδες και μέλη ευπαθών κοινωνικά ομάδων σε θέματα απασχόλησης, επιχειρηματικότητας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Στελεχώνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες (κοινωνιολόγους, νομικούς, οικονομολόγους, ψυχολόγους) και παρέχει πληροφόρηση, ενημέρωση, κατάρτιση και συμβουλευτικές υπηρεσίες. Στο Κέντρο ΕΡΓΑΝΗ λειτουργεί Υπηρεσία Επιχειρηματικότητας με στόχο την προαγωγή της

γυναικείας αυτοαπασχόλησης και επιχειρηματικότητας. Στους συμβούλους επιχειρηματικότητας απευθύνονται άτομα που θέλουν να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση, καθώς επίσης και ήδη ενεργές επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται για τον ανασχεδιασμό ή την ανάπτυξη των επιχειρήσεών τους. Οι υποψήφιες επιχειρηματίες έχουν τη δυνατότητα μέσω της υπηρεσίας να: i) ξεκαθαρίσουν και να αξιολογήσουν την επιχειρηματική τους ιδέα, ii) σχεδιάσουν τα βήματα που απαιτούνται για τη δημιουργία της επιχείρησης (δημιουργία επιχειρηματικού σχεδίου), iii) ενημερωθούν για δυνατότητες χρηματοδότησης της μελλοντικής τους επιχείρησης. Στην περίπτωση των ενεργών επιχειρηματιών προσφέρονται υπηρεσίες όπως: i) συμβουλευτική με ειδικούς σε θέματα αιχμής για επιχειρηματίες (π.χ. διαφήμιση, κοστολόγηση, ανάπτυξη πελατολογίου), ii) εντοπισμός και επίλυση προβλημάτων στην οργάνωση και τη διοίκηση της επιχείρησης, iii) δρομολόγηση σχεδίων ανάπτυξης της επιχείρησης, iv) ενημέρωση για δυνατότητες χρηματοδότησης.

Επιπρόσθετα, στο Κέντρο ΕΡΓΑΝΗ λειτουργεί Υπηρεσία Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Σκοπός αυτής της υπηρεσίας είναι να ξεδιπλώσει νέες ευκαιρίες απασχόλησης, κυρίως μεταξύ των λιγότερο ευνοημένων ομάδων. Οι σύμβουλοι του Κέντρου ενημερώνουν για το νέο θεσμικό πλαίσιο, αλλά δουλεύουν και μαζί με τις ενδιαφερόμενες ομάδες για όσα πρέπει να γίνουν ώστε να δημιουργηθεί μια βιώσιμη μονάδα στο πλαίσιο της Κοινωνικής και Αλληλεγγύας Οικονομίας (πιο συγκεκριμένα δουλεύουν σε θέματα όπως: συγκρότηση και λειτουργία της ιδρυτικής ομάδας, αξιολόγηση επιχειρηματικής ιδέας, κατάστρωση επιχειρηματικού σχεδίου, πηγές χρηματοδότησης, θέματα προβολής και δικτύωσης, σύνταξη καταστατικού και άλλα νομικά θέματα). Οι υπηρεσίες του Κέντρου ΕΡΓΑΝΗ παρέχονται σε ατομικές ή/και ομαδικές συναντήσεις.

Τηλέφωνο: 2310-621166, Φαξ: 2310-621648,
E-mail: ergani@ergani.gr
Ιστότοπος: <https://www.ergani.gr/>

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

Το ΚΕΘΙ είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου που εποπτεύεται από το Υπουργείο Εσωτερικών και ενεργοποιείται στην προώθηση της ισότητας των φύλων μέσω της εξάλειψης των διακρίσεων και ανισοτήτων λόγω φύλου, σε όλους τους τομείς της ζωής. Μεταξύ των δραστηριοτήτων του προβλέπονται και ενέργειες όπως: i) μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας σε θέματα συμβουλευτικής γυναικών και κοινωνικά ευάλωτων ομάδων για την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική ένταξη και ii) υποστήριξη της δικτύωσης και διασύνδεσης φορέων που δραστηριοποιούνται στην προώθηση της ισότητας των φύλων στην απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική ένταξη.

Τηλέφωνο: 210-3898000,
Ιστότοπος: www.kethi.gr

Σύνδεσμος Επιχειρηματιών Γυναικών Ελλάδος (Σ.Ε.Γ.Ε.)

Ο Σ.Ε.Γ.Ε. είναι μία Μη Κυβερνητική Οργάνωση με πανελλήνιο μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και απευθύνεται στις γυναίκες που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Ο Σ.Ε.Γ.Ε. ιδρύθηκε το 1997 στη Θεσσαλονίκη και διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Ο Σύνδεσμος είναι μέλος της Επιτροπής Εμπορίου & Ανάπτυξης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ), του Συνδέσμου Γυναικών Επιχειρηματιών της Μεσογείου (ΑFAEMME), του Δικτύου WeConnect International, ενώ αρκετά μέλη του συμμετέχουν στις διοικήσεις Επιμελητηρίων. Συνεργάζεται με υπουργεία, κοινωνικούς φορείς, επαγγελματικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, για την προώθηση των συμφερόντων των γυναικών που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα. Ο Σύνδεσμος παρέχει υποστηρικτικές υπηρεσίες στη γυναίκα επιχειρηματία, στην προσπάθειά του να αναδείξει το γυναικείο δυναμικό σε οικονομικό παράγοντα της χώρας. Μέσα από σειρά υποστηρικτικών δράσεων στηρίζει τη βιωσιμότητα της Ελληνικής Γυναικείας Επιχείρησης.

Τηλέφωνο: 2310-224440,
Ιστότοπος: <https://www.sege.gr/>

iforU Greek Mentoring network
(Μη Κερδοσκοπική Οργάνωση
για την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας)

Πρόκειται για νεοσύστατη μη κερδοσκοπική οργάνωση που έχει ως στόχο της την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, ενθαρρύνοντας και υποστηρίζοντας στην επαγγελματική τους πορεία και εξέλιξη νέες γυναίκες που έχουν επιχειρήσεις ή που θέλουν να δημιουργήσουν επιχειρήσεις

Τηλέφωνο: 210-6892151,

E-mail: info@iforu.gr, Ιστότοπος: <http://iforu.gr/el/1002-2/>

8. Κοινωνική επιχειρηματικότητα

Ο τομέας της Κοινωνικής και Αλληλεγγύας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο), που τελευταία γνωρίζει σχετική άνθιση και στην Ελλάδα, αποτελεί ένα περιβάλλον επιχειρηματικής δραστηριότητας περισσότερο ευνοϊκό και φιλικό για τους/τις νέους/ες και τις γυναίκες με αναπηρία. Η κοινωνική οικονομία ως τομέας, περιλαμβάνει ένα σύνολο οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μια εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη -σε αντίθεση με τον αμιγώς κερδοσκοπικό τομέα- στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον. Ο σύγχρονος τύπος των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη είναι η κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση η οποία ενσωματώνει την παράδοση του συνεργατισμού, έχοντας παράλληλα σαφή προσανατολισμό σε κοινωνικούς σκοπούς, αποσκοπώντας στη συλλογική ή κοινωνική ωφέλεια.

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (ν. 4430/2016) ως φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ορίζονται:

- α)** Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.) όπως ορίζονται στο άρθρο 14 του νόμου.
- β)** Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε., άρθρο 12 του ν. 2716/1999) οι οποίοι αυτοδίκαια θεωρούνται πλέον Κοιν.Σ.Επ.
- γ)** Οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων που συστήνονται με το άρθρο 24 του νόμου.
- δ)** Οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο, εφόσον έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, όπως αγροτικοί συνεταιρισμοί του ν. 4384/2016, αστικοί συνεταιρισμοί του ν.1667/1986, Αστικές Εταιρίες των άρθρων 741 επ. του Α. Κ., εφόσον σωρευτικά συντρέχουν για τον αστικό συνεταιρισμό οι εξής προϋποθέσεις:
 - 1. Αναπτύσσει δραστηριότητες συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας.
 - 2. Μεριμνά για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή των μελών του και εφαρμόζει δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων, σύμφωνα με την αρχή «ένα μέλος μία ψήφος», ανεξάρτητα από τη συνεισφορά κάθε μέλους.
 - 3. Το καταστατικό του προβλέπει περιορισμούς στη διανομή των κερδών.
 - 4. Εφαρμόζει σύστημα σύγκλισης στην αμοιβή της εργασίας.
 - 5. Αποβλέπει στην ενδυνάμωση των οικονομικών δραστηριοτήτων του και τη μεγιστοποίηση της παραγόμενης κοινωνικής ωφέλειας μέσω της οριζόντιας και ισότιμης δικτύωσης με άλλους φορείς ΚΑΛΟ.
 - 6. Δεν έχει ιδρυθεί και δεν διοικείται άμεσα ή έμμεσα από Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού, ή από άλλο νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Η ανάληψη επιχειρηματικής δράσης από άτομα με αναπηρία προβλέπεται στο θεσμικό πλαίσιο υπό τη μορφή της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (Κοιν.Σ.Επ.) Ένταξης¹². Όλες οι Κοιν.Σ.Επ. αποτελούν αστικούς συνεταιρισμούς που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη συλλογική και την κοινωνική ωφέλεια¹³ και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Ειδικότερα σε ότι αφορά τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, σε αυτές εντάσσονται και οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη, στην οικονομική και κοινωνική ζωή, των ατόμων που ανήκουν σε αυτές τις ομάδες, μεταξύ των οποίων και τα άτομα με αναπηρία οποιασδήποτε μορφής (σωματική, ψυχική, νοητική, αισθητηριακή). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ποσοστό 30% κατ' ελάχιστον των μελών και των εργαζομένων στις επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά στις ευάλωτες ομάδες.

Η μορφή της Κοιν.Σ.Επ. προκρίνεται ως ιδιαίτερα συμφέρουσα καθώς έχει σημαντικά πλεονεκτήματα για τα άτομα με αναπηρία που θέλουν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα. Ειδικότερα, τα πλεονεκτήματα των Κοιν.Σ.Επ. αφορούν σε θέματα εργασιακά, ασφαλιστικά, φορολογικά και λειτουργικά και είναι τα εξής:

Πλεονεκτήματα Κοιν.Σ.Επ. για τα άτομα με αναπηρία

- ✓ Ταυτόχρονη λήψη των αναπηρικών επιδομάτων και παροχών.
- ✓ Μη υποχρέωση εγγραφής στον ΟΑΕΕ.
- ✓ Απαλλαγή από το τέλος επιτηδεύματος για τα πρώτα 5 έτη από την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης.
- ✓ Χαμηλό κόστος λογιστικής παρακολούθησης λόγω τήρησης απλογραφικού συστήματος.
- ✓ Ποσοστό έως 35% των κερδών προ φόρων, το οποίο καταβάλλεται στους εργαζομένους, θεωρείται ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία (αρ.12 και 21 του ν. 4172/2013).
- ✓ Πρόσβαση σε όλους τους χρηματοδοτικούς πόρους¹⁴.
- ✓ Δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων με το Δημόσιο, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού.
- ✓ Ιδιαίτερα χαμηλό αρχικό κεφάλαιο-ελάχιστο κόστος συνεταιριστικής μερίδας 100 ευρώ ανά μέλος.
- ✓ Περιορισμένη ευθύνη των εταίρων-μελών.
- ✓ Δυνατότητα παραχώρησης χρήσης κινητής και ακίνητης περιουσίας από το δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.
- ✓ Δεν απαιτείται η καταχώριση στο Γ.Ε.Μ.Η. και η εγγραφή στο εμπορικό επιμελητήριο.
- ✓ Επιτρέπεται η δραστηριοποίηση σε πολλαπλές οικονομικές δραστηριότητες.
- ✓ Αποτελεί συνεργατική μορφή που δεν απαιτεί μεγάλο αριθμό μελών (απαιτείται η υπογραφή του καταστατικού από τουλάχιστον 7 άτομα).
- ✓ Επιτρέπει, με σχετική ευκολία, την αλλαγή της σύνθεσης των μελών.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να συμβουλευτείτε τον Οδηγό του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας: «Οδηγός κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας για άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις: πώς να ιδρύσεις μια κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση»

¹² Οι Κοιν.Σ.Επ. διακρίνονται σε: α) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή, των ατόμων που ανήκουν σε ειδικές και σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και β) Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης» ή/και παρέχουν «κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος».

¹³ Ως «**συλλογική ωφέλεια**» ορίζεται η από κοινού εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών του Φορέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, μέσα από τη διαμόρφωση ισότιμων σχέσεων παραγωγής, τη δημιουργία θέσεων σταθερής και αξιοπρεπούς εργασίας, τη συμφιλίωση προσωπικής, οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Ως «**κοινωνική ωφέλεια**» ορίζεται η εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών τοπικού ή ευρύτερου χαρακτήρα με την αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, μέσα από δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης» ή παροχής «κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος» ή κοινωνικής ένταξης.

¹⁴ Όπως αναφέρεται στην ενότητα 5.2, μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι δυνατή η χρηματοδότηση υφιστάμενων και νέων Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.

9. Δημιουργώντας τη δική σας επιχείρηση

Στον ιστότοπο «Οδηγός του Πολίτη», και ειδικότερα στις θεματικές κατηγορίες «Επαγγέλματα» και «Επιχείρηση», μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες για τις ισχύουσες προϋποθέσεις για να ανοίξετε επιχείρηση σε διάφορους τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας, καθώς επίσης και πληροφορίες σχετικά με επιδοτήσεις και προγράμματα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας.

Σχετικός σύνδεσμος:
<http://www.odigostoupoliti.eu/category/odigos-tou-politi/epichirisi/enarxi-epichirisi/>

9.1 Επιλογή επιχειρηματικής ιδέας και επιχειρηματικός σχεδιασμός

Ο προσδιορισμός της επιχειρηματικής ιδέας είναι το πρώτο πολύ σημαντικό βήμα στη δημιουργία μιας επιχείρησης. Κάποια βασικά κριτήρια που πρέπει να πληροί μια καλή επιχειρηματική ιδέα είναι τα εξής: **i)** να είναι ρεαλιστική (να μπορεί να επιτευχθεί με τις διαθέσιμες γνώσεις και πόρους), **ii)** να ικανοποιεί κάποια ανάγκη της αγοράς, **iii)** να εξασφαλίζει ικανοποιητικά περιθώρια κέρδους, **iv)** να έχει στοιχεία καινοτομίας, **v)** να είναι αντικείμενο που ο/η υποψήφιος/α επιχειρηματίας αγαπά και είναι πρόθυμος/η να αφιερώσει μεγάλο χρονικό διάστημα.

Για να υλοποιηθεί μια επιχειρηματική ιδέα πρέπει να διατυπωθεί και να οργανωθεί με τον κατάλληλο τρόπο. Το επιχειρηματικό σχέδιο (business plan) είναι αυτό που δίνει τη δυνατότητα στον/στην επιχειρηματία να προσδιορίσει τον τρόπο υλοποίησης της επιχειρηματικής ιδέας ώστε να καταλήξει σε μια βιώσιμη και κερδοφόρα επιχειρηματική δραστηριότητα. Το επιχειρηματικό σχέδιο βοηθά: **i)** στην αξιολόγηση του αν μια ιδέα αξίζει να υλοποιηθεί επιχειρηματικά ή όχι, **ii)** στον υπολογισμό του ύψους της συνολικής επένδυσης και των αναμενόμενων εσόδων και εξόδων, **iii)** στην εκτίμηση της βιωσιμότητας και της επιτυχίας του εγχειρήματος, **v)** στην παρακολούθηση της πορείας της επιχείρησης και την εφαρμογή διορθωτικών κινήσεων. Το επιχειρηματικό σχέδιο μπορεί, επίσης, να απαιτείται για την αδειοδότηση μιας υπό ίδρυση επιχείρησης από το κράτος, για την πληροφόρηση μιας ομάδας ενδιαφερομένων (π.χ. τοπικοί φορείς, πελάτες, συνεργάτες) ή την προσέλκυση επενδυτών (τράπεζες ή ιδιώτες χρηματοδότες).

Η κατάρτιση ενός επιχειρηματικού σχεδίου είναι μία εξειδικευμένη και περίπλοκη εργασία. Συνήθως καταρτίζεται από τον/την επιχειρηματία σε συνεργασία με στελέχη της επιχείρησης που ειδικεύονται στον στρατηγικό σχεδιασμό, ή σε συνεργασία με κάποια εξωτερική εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων. Πάντα, όμως, είναι ο/η επιχειρηματίας που αναλαμβάνει τη μεγαλύτερη ευθύνη στη σύλληψη και την ανάπτυξη του επιχειρηματικού σχεδίου γιατί είναι αυτός/ή που έχει συλλάβει την επιχειρηματική ιδέα. Η εμπλοκή του/της επιχειρηματία είναι ακόμα σημαντικότερη στην ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων που απευθύνονται σε πιθανούς χρηματοδότες διότι θα πρέπει να υποστηρίξει την πρότασή του/της στους πιθανούς επενδυτές και να τους πείσει ότι το εγχείρημά του/της μπορεί να είναι βιώσιμο και κερδοφόρο.

Ενδεικτική δομή ενός επιχειρηματικού σχεδίου

Κάθε επιχειρηματικό σχέδιο περιλαμβάνει τυποποιημένα μέρη, τα οποία όμως μπορεί να διαφοροποιούνται σε έκταση ή να παραλείπονται, ανάλογα με τον κλάδο επιχειρηματικής δραστηριότητας, τον τύπο της επιχείρησης ή τη χρήση για την οποία καταρτίζεται το σχέδιο. Γενικά, ένα επιχειρηματικό σχέδιο αντιπροσωπεύει την εκάστοτε επιχείρηση για την οποία εκπονείται και δεν χρειάζεται να έχει προκαθορισμένη δομή, έκταση ή επίπεδο ανάλυσης. Μια ενδεικτική δομή, η οποία μπορεί να βρει εφαρμογή σε διάφορους τύπους επιχειρήσεων, είναι η παρακάτω:

- **Εξώφυλλο:** Στο εξώφυλλο υπάρχει ο τίτλος του σχεδίου και αναφέρονται τα στοιχεία του/της συντάκτη/τριας.
- **Στοιχεία επικοινωνίας:** Στις πρώτες σελίδες του επιχειρηματικού σχεδίου παρέχονται τα στοιχεία επικοινωνίας του/της συντάκτη/τριας ή του/της επιχειρηματία.
- **Περίληψη:** Η περίληψη του επιχειρηματικού σχεδίου αποτελεί τη μικρογραφία του και αντανακλά την κεντρική ιδέα του. Στην περίληψη γίνεται σαφής αλλά συνοπτική αναφορά στον σκοπό του σχεδίου και στο προφίλ της επιχείρησης.
- **Περιεχόμενα και Πίνακες:** Στον πίνακα περιεχομένων περιλαμβάνονται οι τίτλοι των κύριων ενοτήτων και υποενοτήτων με τη σελίδα στην οποία βρίσκονται. Ξεχωριστά από τα περιεχόμενα μπορεί να υπάρχει κατάλογος πινάκων, διαγραμμάτων, απεικονίσεων κ.λπ. μαζί με τις αντίστοιχες σελίδες.
- **1° Μέρος-Περιγραφή της Επιχείρησης:** Στο 1° μέρος περιγράφεται συνοπτικά η επιχείρηση και οι ιδρυτές της. Περιλαμβάνει την ονομασία της επιχείρησης, τον κλάδο στον οποίο θα δραστηριοποιηθεί, τη νομική της μορφή, την τοποθεσία εγκατάστασης, καθώς και συνοπτική αναφορά βιογραφικών στοιχείων των ιδρυτών της.
- **2° Μέρος-Περιγραφή της Αγοράς και Στοχοθέτηση:** Στο 2° μέρος γίνεται περιγραφή της αγοράς στην οποία στοχεύει να δραστηριοποιηθεί η επιχείρηση (προϊόντα και υπηρεσίες, οικονομικά μεγέθη, κατηγορίες πελατών, ανταγωνισμός κ.λπ.) και στους διάφορους οικονομικούς, πολιτικούς, νομικούς, τεχνολογικούς παράγοντες που επηρεάζουν την αγορά αυτή.
- **3° Μέρος-Τρόπος Λειτουργίας και Ανθρώπινοι Πόροι:** Στο 3° μέρος αναλύεται ο τρόπος λειτουργίας της επιχείρησης (π.χ. ωράριο, τρόπος παραγωγής και εμπορίας προϊόντων, προμηθευτές, κ.λπ.) και οι ανθρώπινοι πόροι που απαιτούνται (π.χ. συνεργάτες, οι ειδικότητές τους, τα καθήκοντά τους, κ.λπ.).
- **4° Μέρος-Σχεδιασμός Μάρκετινγκ:** Στο 4° μέρος αναλύεται η πολιτική μάρκετινγκ της επιχείρησης, στόχος της οποίας είναι η ικανοποίηση των αναγκών των πελατών μέσω της πώλησης προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά. Περιλαμβάνει μια ανάλυση των τεσσάρων πιο βασικών χαρακτηριστικών του μάρκετινγκ: προϊόν, τιμή, διανομή και προώθηση. Συνήθως περιλαμβάνει και μια πρόβλεψη για τις πωλήσεις της επιχείρησης.
- **5° Μέρος-Χρηματοοικονομική Ανάλυση:** Στο 5° μέρος αποτυπώνεται αριθμητικά όλο το επιχειρηματικό σχέδιο και αποδεικνύεται γιατί το συγκεκριμένο επιχειρηματικό εγχείρημα αποτελεί καλή επένδυση. Η χρηματοοικονομική ανάλυση αφορά σε καθορισμένο διάστημα, το οποίο συνήθως είναι μια πενταετία ή δεκαετία, ανάλογα με το ύψος της αρχικής επένδυσης. Περιλαμβάνει τον υπολογισμό του κόστους έναρξης, του χρόνου προετοιμασίας, των πηγών χρηματοδότησης, του κόστους λειτουργίας, των εσόδων, των οικονομικών αποτελεσμάτων και μια αποτίμηση της επένδυσης.
- **Παραρτήματα:** Τα παραρτήματα αποτελούν συνήθως επικουρικό υλικό που εμπλουτίζει, συμπληρώνει, τεκμηριώνει ή παρουσιάζει με πιο παραστατικό τρόπο το κύριο κείμενο. Σε μορφή παραρτημάτων μπορούν να διατίθενται σχεδιαγράμματα, χάρτες, προωθητικό υλικό, αναφορές από τον τύπο, συστατικές επιστολές, πιστοποιητικά, βραβεία, βιογραφικά σημειώματα στελεχών κ.λπ.

Πρότυπα επιχειρηματικά σχέδια μπορείτε να βρείτε και στον ιστότοπο του Κέντρου Εθελοντών Μάντζερ Ελλάδος (KEMEL) www.kemel.gr. Το KEMEL απαρτίζεται από ενεργά και πρώην ανώτατα

διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων που μοιράζονται κοινά βιώματα και εμπειρίες από την πολύχρονη σταδιοδρομία τους σε ελληνικές και πολυεθνικές επιχειρήσεις και οργανισμούς.

9.2 Πηγές χρηματοδότησης

Ο πιο κρίσιμος παράγοντας επιβίωσης για μια νέα επιχείρηση που προσπαθεί να εδραιωθεί στον χώρο είναι να επιλέξει την πλέον πρόσφορη πηγή χρηματοδότησης. Πιο κάτω αναφέρονται διάφορες πηγές χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμες στις επιχειρήσεις:

Τραπεζικός Δανεισμός: Οι τράπεζες αποτελούν παραδοσιακή πηγή χρηματοδότησης για τη δημιουργία νέων και την ανάπτυξη και επέκταση υφιστάμενων επιχειρήσεων. Πολλές τράπεζες χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκά Ταμεία και Ευρωπαϊκά Προγράμματα) και εθνικούς πόρους, προκειμένου να χορηγήσουν ευνοϊκά δάνεια με σκοπό την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.

Επιχειρηματικά Κεφάλαια (Venture Capital): Πρόκειται για τρόπο μεσο-μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης έναντι ποσοστού συμμετοχής στο κεφάλαιο της επιχείρησης. Το μέγεθος της συμμετοχής σχετίζεται με τον αναμενόμενο κίνδυνο και τα κέρδη της επιχείρησης. Τα Επιχειρηματικά Κεφάλαια αποτελούν τρόπο χρηματοδότησης της ίδρυσης, ανάπτυξης ή εξαγοράς μιας εταιρείας, βάσει του οποίου ο επενδυτής αποκτά τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ως αντάλλαγμα για την παροχή χρηματοδότησης. Οι επενδυτές Κεφαλαίων Επιχειρηματικού Κινδύνου ενδιαφέρονται μόνο για επιχειρηματικές ιδέες με μεγάλη προοπτική ανάπτυξης και με ομάδα έμπειρη και φιλόδοξη, ικανή να μετατρέψει την επιχειρηματική της πρόταση σε μια επικερδή εταιρεία.

Ιδιώτες Επενδυτές (Επιχειρηματικοί Άγγελοι - Business Angels): Οι επιχειρηματικοί άγγελοι είναι εξαιρετικά εύποροι ιδιώτες και δραστήριοι επιχειρηματίες με σημαντική εμπειρία από τη διαχείριση των δικών τους εταιρειών, οι οποίοι επιθυμούν να επενδύσουν μέρος των πλεοναζόντων κεφαλαίων τους σε νέες επιχειρήσεις. Ο επενδυτής και η επιχείρηση διαπραγματεύονται μία συμφωνία βάσει της οποίας ο επιχειρηματικός άγγελος παρέχει κεφάλαια, και, σε πολλές περιπτώσεις, συμβουλευτική υποστήριξη, έναντι μετοχικών μεριδίων στην επιχείρηση. Στην Ελλάδα η χρηματοδότηση με τον τρόπο αυτό δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη. Ωστόσο, τα επόμενα χρόνια αναμένεται να επεκταθεί και στη χώρα μας η χρηματοδότηση από ιδιώτες επενδυτές.

Πρακτόρευση Απαιτήσεων (Factoring): Η πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων εφαρμόζεται από τις τράπεζες και τις ανώνυμες εταιρείες που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό αυτή τη δραστηριότητα. Το Factoring αποτελεί δέσμη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες των επιχειρήσεων που πωλούν προϊόντα ή παρέχουν υπηρεσίες με βραχυπρόθεσμη πίστωση στους οφειλέτες τους. Πρόκειται για τριμερή συνεργασία μεταξύ ενός προμηθευτή, των οφειλετών του και ενός εξειδικευμένου χρηματοοικονομικού ενδιάμεσου (Factor), ο οποίος αναλαμβάνει τη λογιστική παρακολούθηση, διαχείριση και είσπραξη των επί πιστώσει απαιτήσεων. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολών επί της αξίας τους και, υπό προϋποθέσεις, ο Factor αναλαμβάνει και την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στην Ελληνική Ένωση Factoring.

Τηλέφωνο: 210-5180134,

Ιστότοπος: <http://www.hellenicfactors.gr/Default.aspx>

Θερμοκοιτίδες Επιχειρήσεων (Business Incubators): Αποτελούν μια δυναμική διαδικασία ανάπτυξης (επώασης) επιχειρήσεων, με στόχο την ενθάρρυνση των ανθρώπων να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση και την παροχή στήριξης σε νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις που σχετίζονται με την ανάπτυξη της καινοτομίας. Οι θερμοκοιτίδες παρέχουν πρόσβαση σε πόρους και σε υποστηρικτικές υπηρεσίες (χρηματοδότηση, χώρους και εξοπλισμό, γραμματειακή υποστήριξη, συμβουλευτικές υπηρεσίες, δίκτυο επαφών με πελάτες και προμηθευτές). Σε αντάλλαγμα, ο incubator παίρνει ένα ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ή, σε μία περισσότερο ατελή μορφή θερμοκοιτίδας (που όμως συναντάται στη χώρα μας), απλώς κάποιο ενοίκιο από τη νέα επιχείρηση. Γενικά, η αποστολή του incubator είναι να «μεγαλώσει» τη νέα εταιρεία τόσο ώστε αυτή να φτάσει με επιτυχία σε επίπεδο που να μπορεί να ζητήσει την πρώτη μεγάλη επένδυση που θα της επιτρέψει να αναπτυχθεί και να επιβληθεί στην αγορά. Η πλέον διαδεδομένη μορφή θερμοκοιτίδων στην Ελλάδα είναι τα «τεχνολογικά πάρκα» που δημιουργούνται από φορείς με σκοπό να προωθήσουν συγκεκριμένους στόχους μέσω της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων. Περιορίζονται στο να παρέχουν σε νέες επιχειρήσεις (κυρίως) εγκαταστάσεις και (προαιρετικά) υπηρεσίες υποστήριξης επί πληρωμή. Με την υποστήριξη του δημοσίου δημιουργήθηκαν τεχνολογικά πάρκα σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, όπως Θεσσαλονίκη, Κρήτη, Πάτρα, Θεσσαλία και Ήπειρο. Τελευταία, έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν κανονικά πλέον οι πρώτες ελληνικές «θερμοκοιτίδες» με τη διεθνή έννοια του όρου, κυρίως από ελληνικές εταιρείες Venture Capital.

Παραδείγματα Θερμοκοιτίδων:

<http://www.stepc.gr/> και <http://www.thestep.gr/>

Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing): Το leasing είναι μια σύγχρονη μέθοδος μεσομακροπρόθεσμης χρηματοδότησης για την απόκτηση παγίων στοιχείων. Η επιχείρηση επιλέγει τον εξοπλισμό ή το ακίνητο που θεωρεί κατάλληλο για τις ανάγκες της, η εταιρεία leasing το αγοράζει και στη συνέχεια το μισθώνει για μια προσυμφωνημένη χρονική περίοδο. Στο τέλος της αρχικής περιόδου ο μισθωτής μπορεί να αγοράσει τον εξοπλισμό ή το ακίνητο σε προσυμφωνημένη τιμή.

Χρηματοδότηση από το πλήθος (Crowdfunding): Το crowdfunding («χρηματοδότηση από το πλήθος») είναι μία νέα δημοφιλής μέθοδος για τη χρηματοδότηση κάποιου έργου ή κάποιας ιδέας από πολλούς ανθρώπους, οι οποίοι προσφέρουν μικρά ποσά ο καθένας. Από τη συμβολή όλων καλύπτεται ο οικονομικός στόχος για κάθε έργο. Αρχικά συνδέθηκε με τη χρηματοδότηση διάφορων κοινωφελών έργων ή με τη χρηματοδότηση μορφών τέχνης, αλλά τον τελευταίο καιρό αναδεικνύεται ως μια μέθοδος άντλησης κεφαλαίων για νεοσύστατες εταιρίες (startups) ή άλλα εμπορικά εγχειρήματα. Στην Ελλάδα υπάρχουν σήμερα διάφορες πλατφόρμες crowdfunding στις οποίες μπορείτε να εγγραφείτε ως μέλος και να ωφεληθείτε για τη χρηματοδότηση μιας επιχειρηματικής σας ιδέας. Το crowdfunding λειτουργεί συνήθως μέσω ενός ιστότοπου στον οποίο παρουσιάζονται εταιρείες ή έργα που χρειάζονται χρηματοδότηση, και στον οποίο έχει πρόσβαση το κοινό. Αφορά περιπτώσεις μικροχρηματοδότησης από 5.000 έως 50.000 ευρώ και διακρίνεται σε τρεις (3) κυρίως μορφές: **i)** Κεφαλαιοδότηση, όπου η επένδυση συνεπάγεται συμμετοχή στο κεφάλαιο μιας εταιρείας, **ii)** Δάνεια, όπου η χρηματοδότηση γίνεται με τη μορφή δανεισμού και **iii)** Δωρεές, οι οποίες χρησιμοποιούνται κυρίως για τη χρηματοδότηση κοινωφελών και φιλανθρωπικών σκοπών ή για τη χρηματοδότηση της τέχνης.

Ομογένεια: Με την τρέχουσα κρίση έχει δραστηριοποιηθεί και η ελληνική ομογένεια και έχει δημιουργήσει νέες δράσεις, όπως το Hellenic Award, για την υποστήριξη επιχειρηματικών ιδεών.

Για περισσότερες πληροφορίες:

<https://www.hellenicaward.com/envolve/index.html>

Οικογένεια και Φίλοι: Η χρηματοδότηση από την οικογένεια και τους φίλους είναι ίσως κανόνας στην Ελλάδα λόγω οικογενειακής παράδοσης και κουλτούρας.

Bootstrap: Η απόδοση του όρου «bootstrapping» στα ελληνικά είναι «κάνω κάτι χωρίς τη βοήθεια άλλου». Με άλλα λόγια, αν ο/η νέος/α επιχειρηματίας διαθέτει τραπεζικές καταθέσεις ή άλλους πόρους μπορεί να αυτοχρηματοδοτήσει το ξεκίνημά του/της.

ISBN παρούσας έκδοσης (e-book PDF): 978-618-5124-29-8
ISBN πρωτότυπης έκδοσης (έντυπο βιβλίο): 978-618-5124-10-6

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

